

Vida Pironkova

(Sofia)

A Review of *The Others and Joseph* by Emil Kalo, Sofia, 2013

Вида Пиронкова

(София)

Рецензия за „Другите и Йосиф” от Емил Кало, София, 2013

Запознах се с Емил Кало няколко дни преди да излезе романът му „Другите и Йосиф“. Не бях чела нищо от него до този момент. Както и не знаех абсолютно нищо за него. Подмамена бях от предизвикателството да се запозная с някой далечен роднина на Фрида Кало. Тя – фантазията ми, няма нито начало – нито край. И да ви кажа честно, май нито фантазията ми, нито интуицията ми ме подлъгаха. Пред мене стояха големи и красиви сини очи и една благоразположена широка усмивка. Той говореше. Аз не слушах. През годините се научих да давам вид на вгълбен и унесен слушател. Поне за тези, които са толкова суетни и влюбени в себе си, за да не го забележат. А те никога не забелязват нищо друго, освен себе си. Сините очи на Емил не пропуснаха да сканират това мое изкусно увлечение и той се направи на „невидял“. Добър ход – направо майсторски. Сигурно играе умело и шах. След броени дни ме покани на представянето на книгата си и умишлено не ми даде нито автограф, нито книга. След седмица се появи с две книги под ръка – и двете с посвещение. За мене. Така започна приятелството ни.

Реших да прочета първо разказите му и не сбърках. Влизали ли сте си вкъщи на рожден ден сам, с чистото съзнание че сте най-самотният човек на света, и в мига в който запалите осветлението, стаята се оказва пълна с приятели и близки, които пеят, викат и ви прегръщат, а вие седите вцепенен от изненада. И точно тогава ви се прииска да бъдете сам, но ...уви. Веселбата е започнала във ваша чест. Божествено чувство.

Същото чувство изпитах още при първия разказ на Емо. Влязох в моя си свят. Познат и уютен. Интересен. Лаконичен. Забавен. Умерен. Весел. Тъжен. Умосъзерцателен. Тих. Чувствен. Деликатен. Чеховски. Изумително чеховски. А разказваше само за един обикновен фар. Така завладяващо разказваше, че фарът, който всъщност беше излязъл от употреба, още свети в съзнанието ми.

Само намекнах за разказите на г-н Емил Кало. Нарекох го нарочно „господин“, защото той е олицетворение на изискаността и възпитанието. Обичам такива мъже. Обичам и умните мъже. И съдбата ми изпрати един от най-умните мъже, които вече познавам. В точния момент. На точното място. В точното време. Под формата на книга. Колко хора по света имат шанса и честта да си общуват с живи и талантиливи писатели? Не са много. Повярвайте ми. Аз излязох късметлийка. Не обичам да съм бърлива и затова ще мина направо към романа „Йосиф и другите“, а вие не пропускайте да прочетете и разказите на Емил. Незаменимо красиви са. Вдъхновени от шедьоври на световната литература и от най-обикновени житейски случки, но поднесени като крем „Брюле“ в парижко бистро в Сен Мишел.

Романът „Другите и Йосиф“ наистина се чете на един дъх. Колкото и да не обичам клишета, това ще го ползвам. Аз го прочетох бавно за двеста и дванайсетте му страници. С бавен и дълбок дъх. В ритъма на естественото повествование. Ще ви кажа защо. Защото дъхът ми спираше на няколко пъти, както ми призляваше навремето от „Списъкът на Шиндлер“ – филм, който изгледах на много пъти, за да стигна до края. По същия начин спирах абзаците в потока на мислите си. Разреваваше ме и затварях книгата. Лесно я прочетох – трудно я преглътнах. Несправедливостта и жестокостта употребена срещу евреите по време на Втората световна война засяда в гърлото завинаги. Добре, че финалът е милостив. Нищо, че и там си поплаках.

Книгата „Другите и Йосиф“ е идеален сценарий за филмиране. Дано някой се сети да я използва. В нея има от всичко по малко, без да е излишно или натрапчиво – като във френски филм. Драма, напрежение, екшън, любов, очакване, страх, ужас, раждане, смърт, пътуване, бягство, страдание, наказание, лабораторни опити с хора, душевна борба, физическа борба за оцеляване, освобождение, победа на духа над материята. Има философия на оцеляването, има и метафизика. Авторът има едно много либерално отношение спрямо живота и епохата като дадености. Не се намесва в нито една от създадените от самия него ситуации. Колкото и да му се иска. Разказва от позицията на отминалото време. Разказва с болката на наследник на това време, което се е запечатало

в ДНК-то на всички евреи по света. А мисля, че и в нашето. Както си мисля, че и задачата и ролята на Исус от Назарет започва да добива ясни очертания.

Дума по дума изживях мъката и драмата на главните герои в романа. Предизвика нечовешка емоция у мен. Преживях в първо лице ужаса на главната героиня Лиза – еврейка и майка. Събирателен образ – при евреите, майката е тази, чрез която продължава рода. Много важен знак. Знаете как когато една книга ни завладее, ние влизаме в ролята на главното действащо лице. Това се случва винаги, когато разказът е увлекателен, а разказвачът умел. Както във всеки един спомен или разказ за Холокоста, ужасът настъпва на талази и те обзема щещ – не щещ. И в тази книга е така. Нищо, че историята е разказана брилянтно леко. Обхваща един доста дълъг период от време, а същевременно е кратка. Това е умението на Кало. Казах ви че не е бърбърив. Напротив. Разказва една чисто човешка, многопланова история, без да досажда с претрупаност нито на факти, нито на измислици. Романът му живее свой собствен живот и едновременно ни прави съпричастни. Лаконично е описал един исторически факт, заплитайки умело няколко сюжетни линии и с вещината на любящ баща, води героите си по техния път, който в крайна сметка е пътят на цяла една нация. Защото евреите са нация. Избрана при това. За добро или за лошо – съдбата им е в техните собствени ръце. Кало разказва деликатно и за помощта, оказана на евреите от България, като най-жив и колоритен е образът на д-р Павел Гюзелев. Спасяващ бебето на Лиза. Спасяващ живота на едно еврейче. Няма героизъм, няма патос. Има само дълбоко преклонение. Героите са най-обикновени хора. Като нас. Без натруфени качества и измислени доблестни постъпки. Друг интересен образ е майката на д-р Гюзелев, събрал в себе си старата софийска аристокрация, колкото и малка да е била тя. Тя също е в ролята на спасителка на Йोजи и отговорна за неговото френско възпитание.

Авторът ни разхожда по улиците на стара София сякаш е пейзажист. Напомня ми дори неповторимите картини на Иван Ненов. Селото е сведено до лек намек за съществуването си. Разбираемо е. Достатъчно автори са писали за селото и селячеството ни.

Няма дори намек за злоба или отмъщение от авторова страна, спрямо мимолетните образи на овластените служители на реда. Напротив – той им е придал дори и рисунък на почтеност и мъжественост, чрез постъпките им. Браво за което. Те са били пионки на епохата си.

Емил Кало се заиграва умело и с още нещо, най-важното според мене, не само с думите, които между другото подрежда като ценни бисери и въобще не ги пилее напразно. Или казано по друг начин – всяка дума е поставена внимателно на мястото ѝ. Заиграва се и с историята на библейския Йосиф. Тази история е неговата златна ябълка. Неговата поанта, както би се изразил някой мастит литературен критик. Той я преобръща ловко като опитен жонгльор. И точно тук е неговото откривателство. В различната гледна точка. В различната позиция на наблюдател и разказвач спрямо историческия факт. Тези от нас, които сме чели Библията, знаем, че Йосиф спасява народа си и го повежда към Обещаната Земя. В романа на Кало Йосиф е спасен, отгледан, възпитан, образован от чужди хора и заведен в Обещаната Земя. В обятията на старата си майка, която го е оставила в очите на един добър човек, и само по тези очи успява да разпознае изгубения си син.

Отрицателен образ в романа реално няма. Той е събирателен и се подразбира. Лишен е от конкретика и лице. Точно както и Сатаната няма лице – една безформена черна унищожителна маса.

Затова бих нарекла моят приятел Емил Кало – голям хуманист. В цял един роман не е употребил нито една лоша дума. Само любов и добрина. Напомня ли ви за някой?

Прочетете на всяка цена романът „Другите и Йосиф“, дами и господа! Ще останете изненадани от това, колко много ще ви хареса. И не само. Ще ви накара да се замислите, дори неосъзнато или неволно, може да усетите сълза да се стича по лицето ви. Приятно четене.